

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U003737

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 30-12-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:



II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Столярник Ольга Юріївна

2. Olga Stoliaryk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 231

Назва наукової спеціальності: Соціальна робота

Галузь / галузі знань: соціальна робота

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 231 Соціальна робота

Дата захисту: 30-06-2022

Спеціальність за освітою: Соціальна педагогіка

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 74

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 04.61

Тема дисертації:

1. Підхід, орієнтований на сильні сторони, у соціальній роботі із сім'ями, які виховують дітей з аутизмом.
2. Strength-based approach in social work with families raising children with autism.

Реферат:

1. Дисертація є комплексним дослідженням проблеми використання підходу, орієнтованого на сильні сторони клієнтів, у соціальній роботі із сім'ями, які виховують дітей з порушеннями розвитку, зокрема з аутизмом, що представлено теоретичним обґрунтуванням та експериментальною перевіркою дієвості використання соціального втручання, заснованого на сильних сторонах сім'ї, у покращенні суб'єктивної оцінки якості життя. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що: - вперше розроблено методологічну основу й апробовано програму інтервенції, засновану на підході, орієнтованому на сильні сторони сім'ї; обґрунтовано дієвість застосування підходу у соціальній роботі із підвищення якості життя сімей, які виховують дітей з аутизмом; розкрито принципи підходу: безумовна віра в потенціал клієнта, фокусування уваги на силі та ресурсах; позитивна комунікативна взаємодія між соціальними працівниками та сім'єю; нарощування готовності до змін; врахування поглядів і досвіду сім'ї; диференціація послідовності

змін від найменш до найбільш травматичних; нарощування ресурсів сім'ї як процес соціальної роботи; визначено особливості застосування підходу, орієнтованого на сильні сторони; - уточнено концепцію «якість життя сім'ї», яка розглядається як багатовимірний конструкт, що включає матеріальне, соціально-психологічне, фізичне благополуччя, міжособистісні стосунки всередині її структури, соціальну мобільність, самопочуття окремого члена та сім'ї загалом, права та можливості сім'ї, що імплементуються крізь лінзи впливу інвалідності одного з членів сім'ї на інших та на сім'ю в цілому, елементи якої розташовані на різних рівнях – індивідуальному, сімейному, системному; - систематизовано соціальні проблеми, з якими стикаються сім'ї, які виховують дитину з аутизмом, та їх вплив на життєстійкість та сімейну якість життя: обмежений доступ до наявних в громаді послуг, фінансове становище, брак часу, відсутність автономії, персоналізація вини, тягар опікуна, знижена батьківська самоефективність, професійна депривація, соціальна ізоляція, знижена мобільність та активність сім'ї у системі соціальних стосунків, знижені показники спроможності; - подальшого розвитку набули знання про наявні стратегії соціальної роботи із підвищення якості життя сімей, які виховують дітей з аутизмом, крізь призму сучасних теорій соціальної роботи. Актуальність дослідження зумовлена відходом соціальної роботи від патерналістичних, медичних підходів до роботи із сім'ями, що мають ознаки вразливості. Донедавна у соціальній роботі з сім'ями, які виховують дітей з порушеннями психічного, неврологічного чи інтелектуального розвитку, зокрема з аутизмом, в Україні використовували дефіцитарну модель допомоги. Така модель орієнтована на суб'єкт-об'єктні відносини, у фокусі яких – проблеми і потреби клієнтів та уникнення ризиків, пов'язаних з негативними наслідками. Однак численні закордонні дослідження визначають цю модель як неефективну та таку, що не здатна забезпечити становлення сімей як активних суб'єктів соціальних втручань. Сучасні теорії соціальної роботи пропонують будувати соціальні інтервенції таким чином, щоб вони зосереджувались не на проблемі, а на особистості або соціальній групі, в даному випадку – на сім'ї, яка володіє певною кількістю зовнішніх та внутрішніх ресурсів, мобілізація яких, дозволить їй самостійно долати життєві труднощі, бути стійкою при змінах в еко-соціальних процесах. Наявна тенденція висуває нові вимоги до інститутів, організацій, агентств та провайдерів соціальних послуг, які передбачають «суб'єктивізацію» процесу соціального втручання з ціллю забезпечення права клієнта на участь та самовизначення, зокрема в підтримці траєкторії сім'ї стосовно ухвалення рішень щодо покращення власної життєвої ситуації та підвищення якості життя. Погляд на сімей, що виховують дітей з аутизмом, як на цілісних клієнтів, котрі спроможні впливати на соціальні обставини, потребує технологій та методів соціальної роботи, що опираються на (екологічний, системний, синергетичний підходи, теорію резилієнсу та теорію адаптивної соціалізації), які декларують цінність та самостійність клієнта у процесі втручання. Такий науковий погляд співзвучний застосовуванню у практичній діяльності підходу, орієнтованого на сильні сторони клієнтів як, з однієї сторони, підходу та процесу, а з іншої сторони – методу наснаження ресурсного потенціалу сім'ї задля вирішення життєвих труднощів та покращення якості життя без пакету сторонньої підтримки.

2. The dissertation is a comprehensive study of the problem of using a strength-based approach in social work with families raising children with developmental disabilities, including autism or in particular with autism, which is presented by the theoretical justification and experimental verification of the effectiveness of social intervention based on the strengths of the family in improving the subjective assessment of life quality. The scientific novelty of the obtained results lies in the fact that: - for the first time a methodological basis has been developed and the intervention program based on the family strengths approach has been tested; the effectiveness of the strength-based approach in social work to improve the quality of life of families raising children with autism is substantiated; the principles of the strength-based approach are revealed: unconditional belief in the client's potential, focusing on strength and resources; positive communicative interaction between social workers and the family; increasing readiness for change; consideration of family attitudes and experiences; differentiation of the sequence of changes from the least to the most traumatic; increasing family resources as a process of social work; features of the application of a strengths-based approach have been identified; - the "family quality of life" concept has been clarified, which is considered as a multidimensional construct that includes material, socio-psychological, physical well-being, interpersonal relationships, social mobility, well-being of individuals and families in general,

the rights and opportunities of the family, which are implemented through lens of the impact of the disability of one family member on others and on the family as a whole, the elements of which are located at different levels - individual, family, system; - the social problems faced by families raising a child with autism and their impact on sustainability and family quality of life are systematized: limited access to community services, financial situation, lack of time, lack of autonomy, personalization of guilt, guardian burden, reduced parental self-efficacy, professional deprivation, social isolation, reduced mobility and family activity of in the system of social relations, reduced ability indicators; - the further development of knowledge about existing strategies of social work to improve the quality of life of families raising children with autism, through the prism of modern theories of social work. The relevance of the study is due to the withdrawal of social work from paternalistic, medical approaches to work with families with signs of vulnerability. Until recently, Ukraine used a deficient model of care in social work with families raising children with mental, neurological or intellectual disabilities, including autism. This model focuses on subject-object relationships, which focus on the problems and needs of clients and avoid the risks associated with negative consequences. However, numerous foreign studies have identified this model as ineffective and incapable of ensuring that families become active subjects in social interventions. Modern theories of social work suggest building social interventions in such a way that they do not focus on the problem, but on the individual or social group, in this case - the family, which has a certain amount of external and internal resources, the mobilization of which will allow it to overcome life difficulties, and to be resilient to changes in eco-social processes. The current trend proposes new demands on institutions, organizations, agencies and social services providers, which provide for "subjectivization" of the process of social intervention in order to ensure the client's right to participation and self-determination, in particular to support the family trajectory. Looking at families raising children with autism as integral clients who are able to influence social circumstances requires technologies and methods of social work based on (environmental, systemic, synergistic approaches, resilience theory and adaptive socialization theory), which declare the value and independence or autonomy of the client in the intervention process. This scientific view is in line with the practical approach of a strength-based approach as an approach and process on the one hand, and on the other hand, the method of empowering the family to solve life's difficulties and improve quality of life without an external support package. The dissertation research is based on a reductionist, empirical-analytical philosophical basis, within the framework of the positivist paradigm of research in social work, based on experimental, statistical methodology using qualitative and quantitative research methods.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Столярик О., Семігіна Т. Якість життя сімей, які виховують дітей з аутизмом: концепція та чинники. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». 2020. №18. С. 60-63.
- Semigina T., Stoliaryk O. "It was a Shock to the Whole Family": Challenges of Ukrainian Families Raising a Child with Autism. Socialinė Teorija, Empirija, Politika Ir Praktika. 2022. №24. P. 8-23.
- Столярик О. Стратегії соціальної підтримки сімей, які виховують дітей з аутизмом. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. 2020. № 2 (131). С. 45-51.

- Столярик, О. Доступність послуг для сімей, що виховують дітей з аутизмом як мета соціальної роботи. Social work & Education. 2020. №7 (3) С. 289-303.
- Столярик О., Семигіна Т., Зубчик О. Сімейна соціальна робота: реалії України. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. 2020. № 4 (133). С. 38-46.
- Столярик О. Вплив інтервенції на основі сильних сторін на мобільність сімей, які виховують дітей з аутизмом. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. 2021. № 3 (131). С. 47-59.
- Столярик О. Оцінка якості життя сімей, що виховують дітей з аутизмом, як інструмент соціальної роботи. Path of science. 2020. № 6(6). Р. 5001-5007.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Слосанська Ганна Іванівна
2. Hanna Slozanska

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Байдарова Ольга Олегівна
2. Olha O. Baydarova

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кравченко Оксана Олексіївна

2. Oksana Kravchenko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9732-6546

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Код за ЄДРПОУ: 02125639

Місцезнаходження: вул. Садова, буд. 2, Умань, Уманський р-н., 20300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Олексюк Наталія Степанівна

2. Nataliia S. Oleksiuk

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1538-1470

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Горішна Надія Мирославівна

2. Nadiia M. Horishna

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9724-7098

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Поліщук Віра Аркадіївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Поліщук Віра Аркадіївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Любінецька Марія Ігорівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**



Юрченко Тетяна Анатоліївна